

**REGIONALPOLITISKT PROGRAM
MILJÖPARTIET DE GRÖNA I ÖREBRO LÄN
2018–2022**

INNEHÅLL

Inledning	3
Naturens ramar	4
Demokrati och lika rätt	5
Förskola	6
Skola	7
Högre utbildning och forskning	8
Kultur	9
Äldreomsorg	10
Hälsa	11
Näringsliv	12
Arbetsmarknad	13
Kollektivtrafik	14
Transporter och infrastruktur	15
Landsbygden	16
Bostäder	17
Staden	18
Hälso- och sjukvård	19

Webb: mp.se/orebro-lan
Mejl: orebrolan@mp.se
Telefon: 019-611 00 31
Adress: Vasatorget 1, Örebro

Regionalpolitiskt program 2018–2022
Miljöpartiet de gröna i Örebro län
Antaget av årsmöte 2017-03-16

INLEDNING

Vi inom Miljöpartiet de gröna vill förändra samhället så att människorna brukar de ändliga resurserna på ett hållbart vis. Varje steg framåt ska värna naturen och bidra till regeringens klimatmål. Tvärs igenom alla olika områden ska den cirkulära ekonomin och jämställdheten ligga till grund för samhällsplaneringen. Vi står fast i vår uppfattning att värna mänskliga rättigheter och arbeta för en bred humanism. I vårt politiska arbete tar partiet alltid hänsyn till människors olika funktionsvariationer och hbtq-personers rättigheter. Denna hållning är den grundplattform på vilken detta regionalpolitiska program är framtaget.

Örebro län står de närmaste åren inför en mängd olika utmaningar som politiken måste hantera. Detta program vill visa hur Miljöpartiet i Örebro län har prioriterat bland dessa och pekar på lösningar. Programmet är vägledande för lokalavdelningarna i deras arbete och ska tjäna som inspiration inför kommande valrörelse.

Regionpolitiska programmet är styrande för vår regionfullmäktige-grupp och övriga förtroendevalda i Region Örebro län. Programmet kommer dels ligga till grund för valmanifestet 2018 och dels vara den plattform det politiska arbetet utvärderas ifrån.

Innehållet är framtaget gemensamt av lokalavdelningarna, förtroendevalda inom regionen samt partidistriktet. Grundtexterna har författats av nio medlemmar och därefter har ändringar gjorts efter remiss och möten. Programmet antogs av ordinarie årsmöte 2017.

Varje kapitel i programmet inleds med partiets vision. Texten här är hämtad ur Miljöpartiets partiprogram. Respektive kapitel står för sig själv och kan användas i kommunikationen med väljarna på olika sätt, exempelvis som flygblad eller studiecirkelunderlag.

Med förhoppning om att programmet ska tjäna Miljöpartiet i Örebro län väl och ge framgångar i valet 2018.

Styrelsen, Miljöpartiet de gröna i Örebro län

NATURENS RAMAR

Miljöpartiet de grönas vision

Naturen fungerar som ett kretslopp. Det tar samhället hänsyn till och efterliknar. All verksamhet, både offentlig och privat, håller sig inom de ramar naturen sätter.

Samhällets hushållning med resurser är så effektiv och rättvis att grundläggande mänskliga behov tillgodoses överallt. Vi klarar av detta genom att minska användningen av ändliga resurser, slutar slösa med energi och material och i ökad utsträckning återanvänder och återvinner. Vi har nått målet om slutna kretslopp vilket ger en hållbar produktion av ekosystemtjänster och stärkt motståndskraft inom samhällen och ekosystem. Miljöhänsyn väger tyngre än kortsiktiga exploateringsintressen.

Det är både billigt och enkelt för var och en att återanvända och reparera saker istället för att hela tiden köpa nytt. Det ger en bättre hushållning av energi och material.

Utmaningar i Örebro län

En stor del av de resurser som används inom vår region kommer fortfarande från fossila och ändliga källor. Det gäller både för både energi och material. En omfattande omställning inom transportsektorn med smartare och effektivare lösningar och alternativa drivmedel måste genomföras. En större medvetenhet krävs om hur olika materialval påverkar vår miljö och vårt klimat. Kraven vid upphandlingar måste skärpas.

Samhällsplaneringen måste ses över för att skapa ett samhälle där gång-, cykel- och kollektivtrafik blir det enkla och naturliga valet för våra medborgare. Bilens dominans måste brytas och bytas ut mot hållbara alternativ för att skapa livskvalitet för människor.

Miljöpartiet de grönas politik kommande år

- Regionen ska anta relevanta och mätbara mål för att understödja målet om ett fossilfritt samhälle 2040.
- Stöd till kommuner, företag, organisationer och medborgare som vill producera egen, förnybar energi.
- Skärpta upphandlingsregler i regionen och kommunerna som ställer högre krav på minskad energianvändning och miljövänligare materialval.
- Prioritera gång-, cykel- och kollektivtrafik vid all samhällsplanering.
- Ett normbrytande arbete för att öka konsumtionen av vegetarisk mat.

DEMOKRATI OCH LIKA RÄTT

Miljöpartiet de grönas vision

Vi lever i väl fungerande demokrati där människor har möjlighet att uttrycka sina åsikter. Miljöpartiet är ett decentralistiskt parti. Beslut ska fattas så nära de människor som berörs som möjligt. Att ha möjlighet att välja hur man vill bli omhändertagen som gammal är en del i att flytta beslut närmare människan. Egenmakten är stärkt och inflytandet över välfärden.

En deltagande demokrati kräver lättillgänglig information, en levande politisk debatt och möjlighet för medborgare att lyssna på sammanträden och lämna egna förslag till politiska församlingar. Om en viss andel medborgare efterfrågar det ska folkomröstningar hållas i viktiga frågor.

Utmaningar i Örebro län

I regionen har vi under några år sett att grupper av människor glider isär. Människor som kommer nya till vår region från andra delar av världen har svårt att både ta och få plats. Olika grupper som bor i vår region upplever sig inte hörda, eller lyssnade på. Samtidigt är möjligheterna att göra sig hörd större nu än någon gång i historien. Tekniken gör att det snart inte spelar någon roll om du bor i regionens centrum eller i dess geografiska utkant. Möjligheterna att kommunicera måste bli likvärdiga.

I en föränderlig värld så är det vår roll som region och som en del av det offentliga att se till att alla regionens invånare känner sig lika delaktiga och likvärdigt behandlade. Kön, etnicitet eller ålder får inte spela någon som helst roll.

Det är det offentligas roll att se till att alla invånare i länet får grundläggande service, har samma skyldigheter och samma rättigheter var vi än bor. Naturligtvis är det en utmaning då regionen består av tolv olika kommuner, men i sak så blir det ändå mycket lättare ur demokratisk utgångspunkt i den lite mindre regionen än vad som kan vara fallet i en större region. Beslut ska fattas så nära medborgarna som möjligt.

Miljöpartiet de grönas politik kommande år

- Det ska finnas regionala kontaktpunkter i varje kommun. Dessa kan exempelvis placeras i vårdcentralernas väntrum, där information om regionens verksamhet ges med hjälp av modern teknik. Här ska vi kunna framföra våra åsikter, boka tider, köpa biljetter med mera.
- Som invånare i regionen ska vi kunna ta del av alla öppna möten där viktiga beslut fattas via olika öppna kanaler och media även om vi fysiskt inte kan delta på mötet.
- Region Örebro län ska stärkas som geografisk region. Vi ska också söka nära samarbeten med omliggande regioner i frågor där vi har gemensamma intressen. Exempel på sådana är kollektivtrafik och vård.
- Regionen ska och kommuner bör hitta nya former för medborgardialog.
- En whistleblower-funktion bör finnas i regionen samt hos kommunerna, där invånarna kan påtala om en upptäcker någon felaktighet inom verksamheterna.

FÖRSKOLA

Miljöpartiet de grönas vision

En trygg barndom med goda ekonomiska möjligheter och tillgång till lek är en rättighet för alla barn. Barn är aktiva medskapare av samhället. Barn i ekonomiskt utsatta familjer och miljöer ges kompensation av samhället. De sämst ställda får ökade resurser så att alla barn känner trygghet. Ekonomisk utsatthet ska inte gå i arv.

Barnen är med och utformar samhället. Det finns gott platser där barn, unga och vuxna möts tillsammans. FN:s barnkonvention är lag och politiska beslut föregås av en barnkonsekvensanalys.

Barnomsorgen och skolan är en av barnens viktigaste vardagliga arenor. Såväl förskolan som de olika barnomsorgsformerna håller hög kvalitet för alla. Här finns pedagogisk mångfald där barnen blir sedda efter individuella behov.

Barnomsorgens öppettider är anpassade efter föräldrarnas arbetstider. Barngrupperna är små och det finns pedagogiskt utbildade vuxna på förskolan. Alla förskolor tillämpar genusmedveten pedagogik så att barnen har möjlighet att vara sig själva och inte tvingas in i samhällets snäva könsmallar.

Utmaningar i Örebro län

En av de största utmaningarna de kommande åren är kompetensförsörjningen inom förskola, fritidshem och skola. Bristen på utbildad personal sätter kvaliteten på förskolan på prov. Ekonomin i kommunerna börjar stramas åt vilket riskerar att underminera den sociala hållbarheten. Den pedagogiska mångfalden hotas liksom möjligheten i förskolan att arbeta kompensatoriskt. Den stora flyktingvågen hösten 2015 medförde att många nya barn med olika hemspråk kom till länet. Dessa barn behöver särskilda insatser för att få en bra start i sitt nya hemland.

Miljöpartiet de grönas politik kommande år

- Kommunerna bör arbeta med ett systematiskt kvalitetsarbete inom förskolan som går att utvärdera mot politiska mål.
- Alla kommuner bör inrätta minst en forskartjänst där förskolepersonal kan forska på deltid.
- Regionen ska, i samverkan med andra aktörer, medverka till att en länslokal utbildning för förskoleassistenter startas.
- Inga förskolegrupper bör vara större än 15 barn och nattis ska erbjudas alla föräldrar som har behov.
- Varje kommun bör kunna erbjuda olika former av pedagogik i förskoleverksamheten.

SKOLA

Miljöpartiet de grönas vision

Alla barn och ungdomar får, genom skolan, viljan och redskapen att lära, utveckla sig och lyckas. Eleven är medveten om sina rättigheter och skyldigheter och har förutsättningar och möjligheter att kritiskt granska och påverka samhället och sin egen skolsituation. Skolan arbetar aktivt för att jämställdhet, är normkritisk och har ett kompensatoriskt uppdrag. Läraren har förutsättningar att ge det stöd som krävs för att eleverna ska kunna utvecklas utifrån sina individuella och unika förutsättningar.

Skolan driver undervisning och väljer pedagogik med en tydlig koppling till forskning och tar kontinuerligt in nya forskningsrön. Undervisningen har en global utgångspunkt och tar hänsyn till elevens bakgrund, tidigare erfarenheter, språk och kompetenser. Estetisk verksamhet liksom motion och rörelse är ett viktigt redskap för inlärningsprocessen och skapar lust.

Utmaningar i Örebro län

Många elever i länet får inte det stöd de behöver för att lyckas i skolan. Andelen ungdomar som når målen och söker sig till högre utbildning är lägre än rikssnittet. Undersökningar visar att en del elever upplever skolmiljön, med exempelvis mobbing och lärarbemötande som hämmande. Oftast har inte lärarna mandat att sätta in extra resurser som stöd till behövande elever. Kvaliteten mellan olika skolor kan skifta ordentligt. På många skolor och i flera kommuner saknas ett systematiskt kvalitetsarbete. Pojkar har överlag sämre studieresultat än flickor. Kommunernas ekonomi förväntas stramas åt de närmaste åren vilket riskerar kvaliteten och det kompensatoriska arbetet. Kompetensförsörjningen de kommande åren är mycket problematisk där det råder stor brist på utbildade lärare.

Miljöpartiet de grönas politik kommande år

- Kommunerna bör arbeta med systematiskt kvalitetsarbete inom skolan som går att politiskt utvärdera utifrån aspekterna utbildningsresultat, hälsa och elevinflytande.
- Kommunerna bör organisera sig så att lärarna har mandat att sätta in extra stöd för elever med, av läraren, konstaterat behov.
- Estetisk pedagogik, det vill säga att använda estetiska metoder inom de olika konstarterna, som redskap i ordinarie ämnesundervisning bör öka i alla skolor.
- Alla kommuner bör inrätta minst en forskartjänst där lärare kan forska på deltid.
- Regionen ska, i samverkan med andra aktörer, driva att en länslokal utbildning för så kallade lärarassistenter startas.

HÖGRE UTBILDNING OCH FORSKNING

Miljöpartiet de grönas vision

Vår ställning som kunskapsnation bygger på en väl utbildad befolkning och på forskning av hög kvalitet. Yrkeshögskolan ger möjlighet till kvalificerade utbildningar inom områden där behovet av arbetskraft är stort. Systemet för medelsfördelning till universitet och högskolor är utformat så att det säkrar en hög kvalitet i både utbildning och forskning för såväl små som stora lärosäten.

Arbetet med ökad jämställdhet, satsningen på förnybar energi och klimatforskning, och den breddade rekryteringen till forskarutbildningen är resultatet av medvetna politiska satsningar.

Vi anser att högskolans folkbildande verksamhet och kontakt med samhället, den så kallade tredje uppgiften, är viktig. Högskolan har en öppen och pådrivande roll i samhället och främjar demokratin samt tillgängliggör forskningens resultat. Banden mellan arbetslivet och högskolorna är starka.

Lärare inom såväl högre utbildning som inom grund- och gymnasieskolan ges goda förutsättningar till forskning inom ramen för sin tjänst.

Utmaningar i Örebro län

Att ha goda och nära relationer med Örebro universitet är avgörande för att forskningen inom regionens verksamhet ska kunna utvecklas. För att regionen ska behålla sin attraktionskraft för kompetent personal är forskning knutet till högspecialiserad vård livsviktig. Antalet disputerade bland regionens forskare är relativt jämt könsmissigt. Efter disputation lämnar kvinnorna i högre grad sin forskarkarriär. Forskningen är ojämnt fördelad inom regionens organisation. På vissa avdelningar och kliniker är forskning nästan obefintlig och på andra en levande verksamhetsgren.

Kommuner ser inte till möjligheten att knyta till sig universitetet genom att inrätta särskilda forskartjänster exempelvis inom skola eller äldreomsorg.

Miljöpartiet de grönas politik kommande år

- Regionen ska genom särskilt riktade insatser arbeta för att kvinnor stannar kvar i forskningen efter disputation.
- Genom styrmedel, som exempelvis ökade resurser, ska regionens kliniker och verksamheter som gynnar forskning premieras.
- Kommunerna bör inrätta minst en forskartjänst inom exempelvis skola eller omsorg.

KULTUR

Miljöpartiet de grönas vision

Kultur handlar om bildning och livskvalitet. Ett dynamiskt kulturliv med många aktörer bidrar till en vital demokrati. Alla boende i samhället kan utöva och ta del av kultur på jämlika villkor. Kulturen är tillgänglig för alla. Olika idéer och kulturer samexisterar och influerar varandra. Alla invånare ges rätt att definiera och utöva sin egen identitet och kultur.

Ett rikt kulturliv består av såväl klassiska uttryck genom institutioner som kulturutövande av fria grupper och individer. Kultur- och musikskolor, skolor och studieförbund spelar en viktig roll för att barn och ungdomar får stifta bekantskap med olika kulturuttryck samtidigt som de utvecklar den egna kreativiteten. Alla barn får möjlighet att utöva kultur i någon form av kulturskola oavsett familjens ekonomiska förutsättningar. Valförsedda och offentligt finansierade bibliotek garanterar allmänhetens tillgång till ett brett kulturutbud.

Utmaningar i Örebro län

I hälften av länets kommuner har kulturbudgeten minskat stadigt de senaste 10–15 åren. I några av länets kommuner har musikskolan lagt ned. Det råder politisk koncensus om att kulturen ska prioritera barn och ungdom och ha ett kompensatoriskt uppdrag. Kulturen ska också bidra till integration. I verkligheten är fler flickor än pojkar aktiva kulturutövare och det finns en tydlig socioekonomisk faktor där medelklassens kulturkonsumtion subventioneras med skattemedel. Ungas organisering minskar dramatiskt vilket på sikt är ett hot mot demokratin och här har regionen en särskild uppgift.

Miljöpartiet de grönas politik kommande år

- Alla kommuner bör ha en väl utbyggd kulturskola med så låga avgifter att alla barn kan delta. Uppsökande insatser för nyanlända bör ske.
- Kommunerna bör göra barn- och jämställdhetsbokslut i kulturbudgeten för att få ett analysinstrument så att pengarna riktas rätt.
- Kommunernas kulturbudgetar bör följa kostnads- och prisutvecklingstakten och den får inte fungera som reserv i den totala kommunbudgeten. I de sju kommuner i länet där detta inte gjorts sista decenniet bör budgeten höjas succesivt till en rimlig nivå.
- Regionen ska bidra särskilt till projekt som gynnar ungas organisering i länet.
- Regionen ska och kommunerna bör avsätta särskilda medel de kommande åren för att säkerställa att fler pojkar blir kulturutövare.

ÄLDREMSORG

Miljöpartiet de grönas vision

Många lever ett aktivt liv mycket längre än vad tidigare generationer har haft möjlighet till. Många äldre är friska allt längre vilket är en stor samhällsresurs. Äldres kunskaper och erfarenheter är ovärderliga på många områden, till exempel som fortsatt yrkesaktiva eller som mentorer till yngre. Äldreomsorgen utgår från de äldres individuella behov.

Ett rikt liv kännetecknas av självbestämmande, socialt umgänge och möjlighet till deltagande. Som äldre har man möjlighet att uppleva samvaro, gemenskap och kan delta i fysiska och kulturella aktiviteter. För äldre blir det efterhand allt viktigare att ha en fungerande bostad och, när man så behöver, rätt till stöd och hjälp i hemmet. En fungerande hemtjänst är en förutsättning för att kunna bo kvar i sitt hem.

De anhöriga känner sig sedda och deras önskemål tillmötesgås så långt som det är möjligt. Det finns äldreomsorg med olika inriktningar. Önskemål om vårdpersonalens språkkunskaper tillgodoses. Frivilliga insatser i äldreomsorgen uppmuntras.

Utmaningar i Örebro län

Den ökande andel äldre, som behöver samhällets insatser, utgör en stor utmaning för regionen och dess kommuner. Allt färre arbetsföra kommer i framtiden behöva försörja och vårda allt fler äldre, en utveckling som är särskilt påtaglig i de norra länsdelarna. Samtidigt som det väntas stora pensionsavgångar inom vård- och omsorgssektorn, finns svårigheter att attrahera unga till arbetet. En annan utmaning består i att många äldre är bosatta på landsbygden vilket ställer krav på flexibilitet hos vårdgivaren. Tillgång till IT, kollektivtrafik och infrastruktur blir här centrala delar för att möjliggöra ett åldrande liv även utanför staden.

Miljöpartiet de grönas politik kommande år

- Kommunerna bör förstärka anhängvården genom professionellt ledda anhänggrupper som kan stötta och avlösa den anhängige.
- Regionen ska öka möjligheten för äldre att mötas och uträtta sina dagliga ärenden genom särskild nätrafik och sänkta kollektivtrafikavgifter.
- Kommunerna bör öka antalet senior- och trygghetsboende i länet, så väl i stad som på landsbygd. Genom bättre anpassade bostäder skapas trygghet och frihet för den äldre.
- Kommunerna bör verka för fler flexibla boendelösningar där olika grupper kan bo tillsammans, till exempel äldre, studenter och barnfamiljer.

HÄLSA

Miljöpartiet de grönas vision

En betoning på livskvalitet sätter människors behov och önskemål i centrum. Vi värnar människors behov av god miljö, gemenskap, uppskattning, meningsfullhet och självförverkligande vilket leder till bättre folkhälsa och tillfredsställelse i vardagen.

En långsiktig satsning på folkhälsa med fokus på människors livsvillkor är lika viktig som sjukvården för att främja god hälsa. En satsning på verksamheter som är viktiga för barn och unga innebär stora mänskliga och långsiktiga vinster. Det finns gott om platser där människor i alla åldrar kan mötas och utöva friluftsliv, idrott och kultur.

Utmaningar i Örebro län

Det finns fortfarande mycket att göra för att nå en jämställd folkhälsa, särskilt bland ungdomar. Tjejer är mycket mer stressade och känner oftare oro och att de inte har full kontroll. Fler pojkar och män begår självmord än kvinnor. Övervikt till följd av dåliga kostvanor och brist på vardagsmotion är ett ökande problem bland befolkningen samtidigt som framförallt ungdomar rör mindre på sig om dagarna. Det finns idag för få verksamheter som bedriver öppen fritidsverksamhet. Integrationsarbetet måste vara centralt i all fritids- och föreningsverksamhet.

Det förebyggande arbetet måste prioriteras och skapa ett brett och varierat utbud som når alla i samhället, oavsett socioekonomisk bakgrund, ålder, kön, utbildningsnivå eller härkomst.

Miljöpartiet de grönas politik kommande år

- Kommunerna bör utarbeta tydliga sätt att mäta och säkerställa en jämställd och jämlik resursfördelning mellan olika typer av fritidsaktiviteter och föreningar.
- Regionen ska och kommunerna bör ge ökade resurser till tidiga insatser riktade mot barn och ungas psykiska ohälsa.
- Regionen ska och kommunerna bör öka satsningarna på förebyggande och gemenskapsskapande arbete för såväl barn, unga, vuxna som äldre för en ökad folkhälsa.
- Kommunerna bör satsa på fler verksamheter med öppen fritidsverksamhet.
- Kommunerna bör ge ökat stöd till föreningar med breddverksamhet samt särskilda satsningar på att uppmuntra vardagsmotion.

NÄRINGSLIV

Miljöpartiet de grönas vision

Samhället stödjer och stärker möjligheterna för människor med goda idéer att starta och driva företag. Steget från idé och innovation till prototyp, produkt och kommersialisering är kort. Vi investerar för framtiden i utbildning, forskning, kompetensförsörjning och kommersialisering av innovationer. Företagarna är trygga i att energieffektivisering och miljöanpassning lönar sig och många företag har kommit långt inom miljöteknik och hållbara lösningar.

Vi ser nya företagsformer inom den sociala ekonomin växa fram, exempelvis kooperativ och lokala företagsfonder. Vi främjar nya bolagsformer som förutom ekonomiska mål också handlar att gynna allmänna intressen.

Utmaningar i Örebro län

Många företag i vårt län vill anställa och utveckla. Det är dock problem med matchningen och kompetensbrist. Det är fler män än kvinnor som startar företag. Småföretagen som vill starta eller utvecklas behöver en serviceinriktad hjälp från samhället och pragmatisk myndighetsutövning. Nyanlända entreprenörer behöver särskilt stöd. Flera småkommuner i länet har en sårbar arbetsmarknad med få stora företag och behov av ett mer diversifierat näringsliv. Bredbandsutbyggnaden behöver intensifieras och övrig infrastruktur, såsom attraktiva pendlingsmöjligheter måste utvecklas.

Miljöpartiet de grönas politik kommande år

- Kommunerna bör kunna erbjuda företagen rådgivning inom miljö- och energianpassning.
- Kommunal service och myndighetsutövning gentemot företagarna bör vara professionell, pragmatisk och anpassad utifrån företagarnas förutsättningar.
- Kommunerna och regionen upphandlar på så vis att lokala företag har möjlighet att få teckna avtal.

ARBETSMARKNAD

Miljöpartiet de grönas vision

Alla människor bidrar, efter sina egna förutsättningar, till samhället genom arbete. Miljöpartiet värnar en fungerande arbetsrätt och att alla arbetstagare har inflytande över arbetets innehåll och den tid en arbetar. Alla, även unga, har goda utvecklingsmöjligheter och känner sig trygga och respekterade.

Miljöpartiet arbetar för att undanröja den strukturella diskrimineringen när det gäller lön, anställningsformer och arbetstid. I kvinnodominerade branscher är arbetsvillkoren rimliga och anställningsformerna trygga. Människor väljer yrken fritt oavsett könsnormer.

Människors arbetsliv präglas av en hälsosam balans mellan arbete och fritid.

Utmaningar i Örebro län

I regionen och länets kommuner ökar sjuktalen hos medarbetarna. Statistik från riket visar att den psykiska ohälsan är en stor orsak. Kvinnor är mer psykosocialt sjuka än män vilket är extra bekymmersamt när den största delen av arbetstagarna är kvinnor. Av regionens anställda är cirka 20 procent män och 80 procent kvinnor. I kommunerna är förhållandet likartat. Att arbeta inom vården och omsorgen är ett fysiskt tungt arbete där många kvinnor inte orkar hela vägen fram till pension. Rätten till heltid är inte självklar i alla organisationer. Löneläget är lågt i sektorn vilket gör att kvinnorna inte kan leva på en deltidslön. Många anställda är inte utbildade på grund av personalbrist.

Miljöpartiet de grönas politik kommande år

- Alla kommuner bör ge sina medarbetare rätt till önskad arbetstid.
- Kommunerna bör medvetet skapa en karriärs- och kompetenstrappa för sina anställda som stimulerar till avancemang och vidareutbildning. Ökat ansvar och kunskap bör synas i lönekuvertet.
- Regionen ska och kommunen bör, i syfte att minska sjuktalen, genomföra studier och projekt som för att förkorta arbetstiden, exempelvis sex timmars arbetsdag för vissa grupper.

KOLLEKTIVTRAFIK

Miljöpartiet de grönas vision

Kollektivtrafikens marknadsandel av alla motoriserade transporter har fördubblats till år 2020 jämfört med 2006. Det innebär en ökning från 18 till 36 procent. Fler har tillgång till god kollektivtrafik men kan också bättre koppla ihop de olika färdätten men bilpooler, taxi och samåkning.

Kollektivtrafiken har en positiv påverkan på samhällsekonomin, både genom möjligheten att ta sig till arbete och studier men också vinster för folkhälsan och markutnyttjande. Den bidrar till mer attraktiva miljöer och mobilitet för många som saknar egen bil. En fossilfri kollektivtrafik är en självklarhet och omställningen har skett genom en långsiktig strategi för energieffektivisering och produktion av förnyelsebara drivmedel.

Utmaningar i Örebro län

Regionens kollektivtrafikandel är låg och den snabba tillväxten i Örebro stad kräver nya satsningar. En snabb teknikomställning till elektrifiering av bussar och privatbilar skapar målkonflikter mellan cirkulärt ekonomiskt handlande och lokala miljömål vad avser buller och energieffektivitet. Bilens elektrifiering löser delar av de negativa miljöeffekterna och sänker driftkostnaden vilket ökar bilens konkurrenskraft men löser inte konflikten med trängsel, slöseri med utrymme eller spridning av mikroplaster.

Miljöpartiet de grönas politik kommande år

- Kollektivtrafiken måste bli billigare för resenären.
- Trafikutbudet på helger och lov måste utökas för att öka tillgängligheten till kultur- och friluftsliv.
- Kollektivtrafikens bytespunkter måste utvecklas och moderniseras, till exempel genom solesupplysta kurer. Byte mellan olika transportslag underlättas om cyklister premieras.
- Den fysiska planeringen i kommunerna bör underlätta för kollektivtrafiken och göra den attraktiv för resenären.
- De offentliga arbetsgivarna måste stötta en omställning till gång-, cykel- och kollektivtrafik som det naturliga förstahandsvalet för de anställda.

TRANSPORTER OCH INFRASTRUKTUR

Miljöpartiet de grönas vision

Genom god samhällsplanering, som att föra bostäder, arbetsplatser och service närmare varandra, är behovet av transporter litet. Transporter minskar också genom en väl utbyggd infrastruktur för digital kommunikation, distansarbete och klimatsmarta logistiksystem. De transporter som ändå behöver utföras sker med trafikslag, fordon och drivmedel som har liten miljöpåverkan samtidigt som en hög trafikstandard och trafiksäkerhet upprätthålls. Klimatskadliga investeringar som ökar privatbilism och lastbilstrafik väljs bort till förmån för ökade järnvägstransporter.

Bilen, som drivs av förnyelsebara drivmedel, finns kvar och tjänar människor i deras vardag för längre resor. Arbetsgivare stöttar aktivt att arbetstagarna väljer cykel eller kollektivtrafik i första hand när de reser till och från jobbet.

Utmaningar i Örebro län

Karlskoga saknar öst-västlig förbindelse med räls och persontrafik med tåg. Järnvägssystemet i vårt län är hårt belastat vilket gör det svårt att utveckla fler tågstopp på kort sikt. Bilar och lastbilstrafik bidrar – förutom koldioxidutsläpp och olyckor – också till försurning, övergödning, bildandet av marknära ozon, buller samt utsläpp av hälsofarliga partiklar. Lastbilstransporter fortsätter att öka liksom flygresor till andra länder. Vårt cykelnät har stora brister med dålig skyltning och vinterväghållning. Dessutom hänger nätet i inte ihop och cykelbanorna är för få.

Miljöpartiet de grönas politik kommande år

- En större del av länstransportplanen måste inriktas på åtgärder för kollektivtrafik och cykel för att knyta samman länets kommuner och grannkommuner i andra län.
- Regionen ska och kommunerna bör öka samverkan kring samhällsbetalda transporter med syfte att erbjuda bättre service, speciellt på landsbygden.
- Infrastrukturen för hållbara drivmedel bör utvecklas i alla kommuner.
- Vi vill att flyget ska bära sina egna kostnader och att regionen därför ska föra över kostnaden för den regionala flygplatsen på användarna.
- Alla biltransporter utförda av regionen, exempelvis hemtjänst, skolskjutsar och färdtjänst, ska vara fossilfria år 2021. Samma mål bör gälla kommunerna.

LANDSBYGDEN

Miljöpartiet de grönas vision

En levande landsbygd erbjuder attraktiva livsmiljöer med närhet till friluftsliv och rekreation. Kollektivtrafiken är väl utbyggd och välfungerande i hela länet, och gör det möjligt att arbeta och bo på landsbygden. Beroendet av fossila drivmedel är brutet, och en del av de gröna bränslena produceras på landsbygden i länet. Byskolor, folkhögskolor, regionala högskolor och distansutbildningar ger möjlighet till utbildning i hela länet.

Distansarbete och kultur på distans är lättillgängliga alternativ, genom bland annat utbyggt, snabbt bredband. Småföretagandet blomstrar runt om på landsbygden, och många av dem är verksamma inom ekoturism och energi- och livsmedelsproduktion. Kultur- och föreningsliv och idéburna organisationer bidrar till socialt hållbara samhällen och stärkt livskvalitet, och det finns tillgängliga mötesplatser för dessa på landsbygden i hela Örebro län.

Utmaningar i Örebro län

Befolkningsökningen fortsatte vara exceptionellt stor i länet under 2015. Tillväxten är dock mycket snedfördelad mellan kommunerna, och mellan stad och landsbygd. Den snabba urbaniseringen innebär utmaningar för alla.

Idag har bara cirka en femtedel av de som bor på landsbygden i Örebro län tillgång till snabbt bredband (minst 100 mbit/s). Kollektivtrafiken är fortfarande inte ett tillräckligt attraktivt alternativ för många som arbetspendlar till tätorter.

Bristande handel på landsbygden beror oftast på att det inte finns en tillräcklig efterfrågan. Kommunerna bör dock ha beredskap för nya etableringar genom att ha planlagd mark för handel och service.

Miljöpartiet de grönas politik kommande år

- I varje kommun bör det finnas företagshotell och/eller kontorshubbar för nystartade småföretag.
- Kommunerna bör satsa på bredbandsutbyggnad på landsbygden.
- Kommunerna bör göra upphandlingar som underlättar för lokala företag att lämna anbud.
- Kommunerna bör erbjuda mötesplatser på landsbygden samt lokaler för handel och service.
- Regionen ska arbeta aktivt för att utveckla ekoturism, regional livsmedelsproduktion och förnybar energi.

BOSTÄDER

Miljöpartiet de grönas vision

Alla har rätt till en bostad, och det finns bostäder för alla oavsett socioekonomisk situation eller eventuella funktionsnedsättningar. Den kommunala bostadspolitiken motverkar bostadsbrist, segregation och främjar lika rättigheter. Olika typer av bostäder byggs som efterfrågas av unga, studenter, äldre, stora familjer och låginkomsttagare. Det befintliga beståndet av bostäder utnyttjas också effektivt genom att kommunen underlättar flyttkedjor och skapar en tryggare andrahandsmarknad. Nya bostäder som byggs utgår från människors behov av social kontakt, trygghet och god hälsa.

Miljöpåverkan och klimatavtryck minimeras genom att husen byggs i giftfria material, energieffektivt och så långt som möjligt i trä, och en hållbar livsstil främjas i både nya och befintliga bostäder. Äldre bostadsområden rustas upp med fokus på energieffektivisering, goda inomhusmiljöer och stor delaktighet från de boende. En god bostad är också mer än bara lägenheten man bor i, och stort fokus ligger därför på kreativa utemiljöer, där det finns plats för lek, gemenskap och rekreation.

Utmaningar i Örebro län

Bostadsbristen i länet är stor. Särskilt ungdomar, arbetslösa och nyanlända har mycket svårt att få tag på lägenheter. De små kommunernas finansiella förutsättningar för nyproduktion i allmännyttan är dåliga. Det är brist på kapacitet hos byggbolagen vilket pressar upp priserna. Underhållet i miljonprogrammen är ofta eftersatt. Klimat- och miljöpåverkan är stor i byggsektorn. Därför är det viktigt att när det väl lossnar med bostadsbyggande måste det ske på ett klimat- och miljömässigt bra sätt.

Miljöpartiet de grönas politik kommande år

- Alla kommuner bör ha en bostadsförsörjningsplan med fokus på särskilt utsatta grupper.
- Kommunen bör initiera byggandet av kollektivhus för olika grupper.
- Miljöanpassat byggande främjas genom bland annat sänkta tomtpriser och bygglovsavgifter för de som bygger lågenergi- eller passivhus på kommunal mark.
- När kommunen bygger i egen regi bör träkonstruktioner vara ett förstahandsval.
- Vid nybyggnation av bostadshus bör alltid projektering ske för stads- och eller närodling i anslutning till byggnationen.

STADEN

Miljöpartiet de grönas vision

Det är i städerna och tätorterna som en stor del av den gröna omställningen sker. Ny byggnation planeras i första hand på redan exploaterad mark, och sker på ett yt-effektivt, resurseffektivt och klimatsmart sätt. Städerna byggs utifrån principer om närhet och blandning, för att utnyttja infrastruktur effektivt, minska transporter och erbjuda fler mötesplatser. Olika typer av bostäder och upplåtelseformer blandas för att främja möten mellan människor. Människor, hus och samhällsviktiga funktioner skyddas mot översvämningar genom mycket grönska och öppet vatten i tätorterna. Närhet till grönytor är viktiga för både miljön och människors fysiska och psykiska hälsa. Den gröna staden är en mänsklig, miljövänlig och levande stad med livskvalitet och lika rättigheter för alla.

Utmaningar i Örebro län

Folkmängden i Örebro län förväntas öka de kommande åren, vilket innebär stora utmaningar med bostadsförsörjningen, framför allt i de kommuner som redan idag har brist på bostäder. Urbaniseringstrenden är stark även ur ett regionalt perspektiv, vilket gör att nybyggnation inte alltid bedöms som lönsam i de mindre tätorterna utanför Örebro. De tusentals nya bostäder som byggs i regionen årligen uppförs oftast i betong som har ett stort klimatavtryck, och exemplen är fortfarande få på fastighetsnära energiproduktion.

Bilberoendet är fortsatt starkt i länets tätorter, vilket delvis beror på att de fortfarande är relativt glest bebyggda. Bilvägarna skapar barriärer inne i städerna, och långa avstånd mellan bostäder, arbetsplatser och service gör cykel och kollektivtrafik mindre attraktivt. Bostadssegregationen är också påtaglig i både mindre och större samhällen i länet. Människor med olika socioekonomisk och etnisk bakgrund bor ofta långt ifrån varandra, vilket skapar stora sociala klyftor.

Miljöpartiet de grönas politik kommande år

- Ny bebyggelse bör bidra till tätare samhällen, och främja gång, cykel och kollektivtrafik som transportmedel.
- Kommunerna bör ta fram klimatanpassningsplaner för att möta effekterna av det förändrade klimatet.
- Ny bebyggelse bör bidra till minskad bostadssegregation genom ökad blandning (upplåtelseformer respektive villor/flerbostadshus) i stadsdelarna och fler bostäder med lägre hyresnivåer.
- Kommunerna bör ta fram planer för hållbart byggande, med fokus på energi-effektivisering och miljöanpassade byggmaterial.
- Tätorternas trafikmiljöer förbättras genom sänkt hastighet för bilar samt fler separerade cykelbanor.

HÄLSO- OCH SJUKVÅRD

Miljöpartiet de grönas vision

Vi har en hälsofrämjande, jämlik och modern hälso- och sjukvård, där vården håller god kvalitet, är tillgänglig och fördelas efter behov. Vården är solidariskt finansierad och ett genus- och jämlikhetsperspektiv genomsyrar hela verksamheten.

Patientens självbestämmande och delaktighet är en allt viktigare del av hälso- och sjukvården. Patienten har rätt till insyn i och inflytande över sin journal. Digitala tjänster inom vården är självklara och följer med den allmänna utvecklingen. Vården har en helhetssyn på patienten där hänsyn tas till både kroppsliga och psykiska symtom samt patientens livssituation. Vården behandlar i första hand sjukdomsorsak och inte symtom och den hälsofrämjande vården är utvecklad. Den offentligt finansierade sjukvården uppmuntrar inte eller stödjer en patient att använda sig av metoder som saknar vetenskapligt stöd.

Utmaningar i Örebro län

Den psykiska ohälsan hos främst unga kvinnor, vår åldrande befolkning samt ökningen av livsstilsrelaterade sjukdomar bidrar till ökat behov av sjukvård. Just nu har hela landet stora problem med kompetensförsörjningen vad gäller läkare, i första hand. Den tekniska utvecklingen liksom nya mediciner sätter press på regionens ekonomi och behovet av etiska ställningstaganden. Tillgängligheten i vården och framförallt primärvården är inte tillfredställande. Länet har långa köer till cancervården. Den samordnade individuella vårdplaneringen är outvecklad. Ökad användning av farliga kemikalier och sänkta krav på bullernivåer kan öka ohälsan på sikt. Regionens organisationsmodell *Ett sjukhus på tre ben* ska fortsätta utvecklas. Den långsiktiga finansieringen av sjukvården är en utmaning.

Miljöpartiet de grönas politik kommande år

- Kommunerna bör stärka det förebyggande arbetet i skolhälsovården.
- Primärvården ska utvecklas till att vara en dygnet runt-öppen mottagning.
- Det ska arbeta en psykolog på varje vårdcentral.
- Primärvården ska få i uppdrag att arbeta mer förebyggande för att minska livsstilsrelaterade sjukdomar.
- Köerna inom specialistvården ska kortas väsentligt.

